

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia XCIX. Et mittunt ad eum quidam è pharisæis & Herodianis, ut eum captarent sermone. Illi uerò cùm uenissent, dicunt ei: Magister, scimus quòd uerax sis, nec cures quenquam: non enim respicis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

Et mittunt ad eum quosdam e pharisæis & Herodianis, ut eum e-
ptarent sermone. Illi uero cum uenissent, dicunt ei: Magister, scimus
quod uerax sis, nec cures quenquam: non enim respicis in personam ho-
minum, sed in ueritate uiam Dei doces. Licet ne census dare Cæsari,
an non demus, an non demus: Ipse uero cum sciret eorum hypocritismum,
dixit eis: Quid me tentatis? aſerte mihi denarium, ut uideam. Illi uero di-
xerunt ei: Cæsaris. Et respondens Iesus dixit eis: Reddite quæ sunt Cæ-
saris Cæsari, & quæ Dei sunt Deo. Et admirati sunt super eo.

Argumentum
et usus præ-
sentis loci.

2. Tim. 3.

Dominus & saluator noster Iesus Christus in hinc parabola sacerdotum ingrati-
tatem aduersus Deum arguit, et ipsam penas denunciat grauisimas, quæ in
Iudeorum gente redundarunt. Quamuis uero illi de se hæc dicta fuisse intellexerint, adeo tamen
sunt emendati, ut potius ad nouas artes conuersi, illum questionibus insidiosis circumuenerint
rim. Quo exemplo admonemur, impios, ubi ueritatis odium conceperunt, subinde (ut Paulus inquit)
in peius proficere, eoque præfractiores fieri, quod magis Dei uerbo irgentur. Exempla eius generis
multa extant, quorum omnium hic nobis usus esse debet, ne aduersus Dei uerbum affectibus inuol-
geamus, si non ipsi quoque, uolumus incurabiles fieri. Interim consolationis plenum est, quod contra
Istum Christi conatus ad ipsius gloriam & publicam pietatem institutionem faciunt. Sic ut enim
occasione de articulis præcipuis, quorum cognitio uulsiſsima planè & cum primis necessaria est, per
Christum ita edisserit, ut hostium suorum eum ignorantiam eum improbitatè arguat, simulq; docet,
quid pijs de illis sit sentiendū. Et in præſenti quidem de magistratu agitur aduersus eos, quibus
& religionis prætextu suis magistratibus obedientiam negant. Vbi discemus, ut hæc cum fide possit
coniungi, & quid Deo, quid item hominibus præſtari debeat.

Pharisæi et He-
rodiani aduer-
sus Christi con-
spirant.

Primi autem hostes Christi producuntur, qui ipsi de his dicendi occasione præbuerunt. Erant
illi ex pharisæorum & Herodianorum numero, in eum finem à sacerdotibus submissi, ut in
iustitie studio (ut Lucas annotauit) ipsum disputatione aliqua insidiosa irretirent. Quæ ratio phar-
isæi delecti fuerunt, qui præcipuam iustitie existimationem sustinebant. Coniunguntur hæc He-
rodiani, multum illis dissimiles, uapore homines aulici, uoluptuarij, prophæti & Romanarum uirtutum
studiosi: quos disputationis & responsionis Christi testes esse uolunt. Vbi non temere aliquid narra-
tur, qui fieri potuerit, ut inter se conuenerint, qui moribus & studijs dissimillimi erant. Sed esse
proprium impijs, ut cum in externis perpetuò dissideant, & uel auaritia uel ambitione ducunt
se se conflidentur, in unius tamen ueritatis oppresseione conuenire soleant, eò quod illam omnes
æquo oderunt. Hinc est, quod postea Sadducæos quoque, cum pharisæis, & alibi milites cum Iudeis
tribus contra Christum conspirauisse legimus. Et in Romana historia Iulianus apostata Iudeos ad-
uersus Christi fidem suo fauore armauit, & ut templum adificarent instigauit, licet ipse ad quæ-
sum defecisset, & proinde nec Iudæis nec Christianis ex animo faueret. Et hodie Idololatæ, qui
mundo & carni mortui uideri uolunt, non modò cum uoluptuarijs aulicis, uerum etiam cum sa-
guinarijs militibus consentire uidemus, adeoque eorum amicitias & opem expetere, à quorum mor-
tibus ipsorum professio infinitè parasanguis distare uidetur. Possumus hinc nostræ religionis ueritatem
infallibilem agnoscere, quando in hanc solam omnes impij conspirant, qui alias suppositissimas
nes ferre possunt, imò etiam defendunt. Quod si quando illos in rebus externis dissideare contingat, ut
mo tamen illorum dissidij quicquam tribuat, sed in uno Deo speremus, qui et suorum animas
& impiorum coniuurationes dissipare solet: ipsi uero unum & idem in Christo sentiamus, ne ambio-
sis rixis inter nos commissi hostibus impijs nos opprimendos propinquemus.

Astuta hostium
Christi insinua-
tio.

Porrò uideamus, quanto cum astu causam hanc agant, & quam mirificè se illi insinuent. Non
non ueritatis modò & iustitie studium, uerum etiam se Christi obseruantissimos esse simulant. Te-
buunt enim illi quacumque sunt boni doctoris officia. Huius est, non sua placita, sed Dei uiam

est. Dei precepta & ab illo traditam salutis rationem docere: et eandem recte docere, ut singulorum adificationi doctrina seruiat. Quod nunquam fiet, nisi à personarum respectu alienissimus sit, & se-
 omnino loci & ordinis hominibus pastorem à Deo datum esse cogitet: & proinde nec timore aut præ-
 posita obseruantia, nec odio, nec amore sese duci patiatur. Atqui omnia hæc in Christo magnificè
 prædicant. Magister: scimus (inquunt) quod verax sis, nec cures quenquam: non enim respicis in
 personam hominum, sed in veritate viam Dei doces. At quorsum hæc tam magnifica præconia? Ut
 incautus aliquod effusiat, quod ipsi vel apud Rom. præsidem periculi, vel apud populum inuidiam
 & odium conflare possit. Habent enim hoc proprium impij, quod cum odio piorum toti flagrent &
 ringantur, venenum tamen occultere et amorem vel obseruantiam simulare possint, quando maximè
 illis insidiantur. Referunt enim patris sui diaboli ingenium, qui simili astu primos parentes olim se-
 duxit. Non temere ergo Christus à suis serpentinam prudentiam requirit, & ut ab hominibus nobis
 caueamus, admonet. Simul autem vide quam egregie suo sese indicio prodant sorices isti, & cumque
 astutissimi videri velint. Si enim magistrum agnoscunt, cur non discipulos se illi doctes & obedi-
 entes præbent? Si viam Dei recte docet, cur non illam sequuntur? Cur per auia pharisaica se hæc ab-
 errant? Cur Herodi incesso & plus quam Epicuro inferunt? Ad eundem modum hodie multi
 suam impietatem produnt, quando Apostolorum & Diuorum omnium fidem & doctrinam magni-
 ficè prædicant, eandem vero in nobis hostiliter persequuntur.

Math. 23.

Insidiosa de cen-
su questio.

Exod. 30.

Actor. 5.

Vide homil. 86

Sed questionem audiamus, cuius ergo hæc tam blanda insinuatione vsi sunt. Licet ne (aiunt) cen-
 sum dare Casari, an non? demus, an non demus? Petitur questio hæc ex ea, que tunc erat, Iudaici
 populi conditione. Scimus enim illos Romanorū imperio subiectos fuisse, id quod molestissimum et at
 hominibus, qui & libertati assueuerant, & suoque ingenio ad seditiones proni erant, ut ex illorum hi-
 storij colligere licet. Accedebat his, quod Dei peculium volebant videri, & proinde indignissimum
 & iniquissimum facinus esse arbitrabantur, Dei populū idololatriæ & prophaniæ hominibus subijci.
 Præterea intolerabilis ea tyrannus videbatur, quod Romani censum sibi vendicarent, quem Deus
 pro cultus externi & templi conseruatione dari voluerat: adeo ut qui illum Romanis negarent, non
 pro forentis suis, sed pro ipsa religione pugnare videretur. Vides ergo quantum periculi questio hæc
 occultari. Si enim illam abs se rejiciat, vel tacendo disimulet, populi et ecclesiæ causam negligere di-
 cetur, & multis suspectus fiet. Si dandum esse censum pronunciet, populi odium in se prouocabit, nec
 amplius Messias esse putabitur, in cuius regno sibi ipsi ex prophetijs perperam intellectis liberatio-
 nem ex Romana seruitute & immunitatem tributorum pollicebantur, sicut alibi monuimus. Quod
 si dandum esse neget, mox apud præsidem seditionis reus agetur. Hæc ergo tendicula, isti sunt laquei,
 quibus Christum trertri posse arbitrantur, ut vel magistratus iram in se prouocet, vel populi animos
 et studia abs se alienet. Simul verò admonemur Iudeorum exemplo, que eorum fors sit et conditio,
 qui libertatem sua culpa amiserunt. Tales enim Iudeos fuisse constat. At ijdem nunc pro illius resti-
 tutione frustra laborant, imò dum banc quarunt, perfidis impostoribus sese seducendo præbuerunt,
 quales Theudam & Iudam Galileum, aliosq; horum similes fuisse legimus. Nec desunt exempla in
 Actor. 5.
 phanij historijs, que ingentes labores illis incubuisse docent, qui quam luxu & libidine sua perdi-
 derant, libertatem recuperare conati sunt. Huc enim Lacedæmoniorum & Atheniensium historie
 referri debent. Et idem Roma sentit, ubi luxu suo perditam ab illis se opprimi vidit, quorū licentiam
 nimis diu fuerat. Obseruent hæc, qui hodie libertatis dono ex singulari Dei beneficio fruuntur, ne
 illius abusu similiter Dei iram contra se ipsos prouocent. Videmus item, quid ferè vulgus in Christo
 querat: Carnis libertatem nimirum, opes, honores, pacem huius seculi: quorum spe & expectatione
 Iudeos ita fascinosos fuisse scimus, ut salutem æternam, quam Christus offerebat, prorsus neglexe-
 rint. Qui error hodie etiam multis imponit, & maximorum scandalorum causa est. Prodest ergo in
 regni Christi consideratione diligenter versari, ut inter huius promissiones distinguere discamus.
 Sunt enim aliæ spirituales, & ad æternæ salutis rationem faciunt: aliæ verò temporales de ijs, que
 carni & vitæ presentis inferunt. Et illa quidem semper rata & firma sunt. Hæc verò crucis condi-
 tionem sibi coniunctam habent, ut supra cap. 10. vidimus, & ita dispenantur, ut nos opus habere vi-
 deret Deus, cui ingenium nostrum melius, quam nobis ipsis, perspectum est. Hoc nisi obseruemus, non
 possumus non offendi eorum consideratione, que pijs in hoc mundo accidere solent.

Christi de censu
su responsio.

Ceterum ad Christum transire tempus est, qui in causa maximi momenti singulari peruenit. Primò agnoscit hypocrisim ipsorum, & illa publice arguit, dicens: Quid me tentatis? Quod non emendantur, sed audaciores fiunt. At cum consiliorum astutia maxime confidentes redderant. Iubet enim denarium offerri, de quo impressa illi imagine & inscriptione interrogat. Et enim vetustus ille mos, quo numismata principum imagines & inscriptiones referant, nec tantum de principum & magistratum fide testantur, quos sui imperij nequaquam pudeat, quando membra etiam sua nomina inscribant, unde illis quaestus maximus provenire poterat, si quid praeter usum aquum facere vellent. Non postremum ergo seculi nostri corruptionis argumentum est, quod hodie principes & republica nomina & signa sua hominibus avarissimis & fraudulentis usurarijs prostituunt, qui monetam veterem consilare, & ex ea novam nullius prope pretij credere consueverunt. Sed ad presentem historiam redeamus. Querit Christus, cuius sit imago & inscriptio, quam in denario visebatur. Respondent illi, Caesaris hanc esse. Infert ergo: Reddite quae sunt Caesaris, Caesaris & quae Dei sunt, Deo. Sensus verborum est: Cum Caesaris monetam utamini, vique Caesaris imperium agnoscitis. Huic ergo reddite, quae regibus debentur Deus olim per Samuelem admonuit. Neque hoc iniuriam videri debet, eo quod Dei populus estis. Non obstat enim hoc, quo minus Deo quoque scitis, quod illi debetur.

1. Sam. 8.

Christus non tollit leges politicas. Math. 17. Rom. 13. Ephes. 6. 1. Pet. 2.

Quid magistratibus debeat.

Leuit. 19. Exod. 22. 1. Tim. 2. Rom. 13.

Quid Deo debeat.

Dan. 2. & 6.

Est hic obseruandum, quod inter Casarem & Deum distinguens, vtrique quod ad ipsos pertinet reddere iubet. Ergo non tollit leges politicas, & quae magistratibus debentur, obediuntiam. Immo potius, ut qui Dei cultores sunt, magistratibus quoque sua officia praestent, ne illa negando, & obsequium seditionis suspicione grauent. Quae causa fuit, quod antea pro seipso & Petro didrachma tribuatur, & eam quae magistratibus debetur, obediuntiam miraculo nobilitauit, ne cui offensus esset. Et cum huc, quae ad Apostolis de subditorum erga suos magistratus, & seruorum erga suos domini, cuius copiose traduntur. Intolerabilis ergo illorum error est, qui sub Euangelij praeterea uisum abolent, & Christiana libertate ad carnis licentiam abutuntur: qua audacia & publicanarum turbant, & Euangelij doctrinam magnatibus suspectam & exosam reddunt. Probi tamen obseruanda est distinctio Christi, ne quod Dei est, magistratibus tribuatur, aut contra. Magistratibus honor debetur & reuerentia, ne qua à nobis contumelia afficiantur, & Deo debetur. Honor debetur, &c. quam ad magistratus quoque, pertinere ex eo constat, quod illi in populo tanquam instar sunt constituti. Et iterum: Coram cano capite assurge, & honora faciem senis. Item: Domine maledicas, & principem populi tui ne execreris. Debetur etiam illis amor, qui omni officio necesse declarari debet. precibus cum primis ad Deum, sicuti Paulus monuit. Obediuntiam item, ut in legibus improbe reluctemur: et hanc non metus poena, sed potius diuinae ordinationis conscientia elicere debet. Debentur etiam tributa, census, & si quid aliud est eius generis, quae ad eius regni aut reipublicae conditione bona fide Christianos exoluere decet: licet interdum in illis dum excedant principes. Nec enim conuenit, ut propter terrena bona tumulus & seditiones erigant, quorum patria in caelis est, ubi thesauros aeterna felicitatis Christi sanguine acquisitos possidebunt. Et contra Deo quoque sua debentur officia, quae cultu & vitae conuersatione compleri possunt. Ad cultum doctrina pertinet, quae non aliunde quam ex Dei verbo debet derivari. Tunc hoc fidem in unum Deum, confessionem item fidei non fucatae, unius Dei inuocationem, & per hanc veramque sacramentorum administrationem. Vita conuersatio autem innocentia & charitatis officijs potissimum constat. Haec Deo illibata praestari debent, adeo ut nihil istorum in alienius hominum gratiam omittamus, nec ullius auctoritate nos adduci patiamur, ut quicquam à nobis sua ipsorum diuinis contrarium: quando nulla hominum auctoritas tanta est, ut diuina illa prauidetur beat. Docent hoc prophetae, quos contra Regum suorum edicta Dei verbum praedicasse, & edicta verum asseruisse legimus. Idem Danielis & sociorum ipsius exempla testantur, quae merito

magis obedire, quam in Dei cultum peccare voluerunt. Et Apostolorum vox est: Oportet Deo
 & iussa superstitiosus contempserunt. Et Ambrosius, cum Valentinianus 1. Imper. à matre Iustina
 extimulatus templum sibi dari postulareret, respondit: Deus affirmat suas esse domus templa in quibus
 sonat vera doctrina, iuxta illud: Domus mea domus orationis vocabitur. Et simul hunc locum cita-
 bat: Date Casari que sunt Cesaris, & Deo que sunt Dei. Toto igitur celo errant, qui hodie doctri-
 nam & religionem Regum arbitrio subijciunt, & se coram Deo abundè excusatos putant, si nesa-
 riji cultibus & publicis flagitijs horum auctoritatem præterece possint. Ita enim stulticia & teme-
 ritatis accusant sanctissimos Martyres, quorum quos fidem suam sanguine suo obsignauerunt. Quid?
 Nonne apud Hofeam Israelitæ accusantur, quod regum suorum edicta secuti superstitiones recepisse-
 runt? Hos. At ea est nostri seculi infelicitas, ut que Dei sunt, pleriq; regibus & principibus tri-
 buant, in alijs verò nec Dei nec sanctorum magistratum legibus obtemperant.

Restat disputationis huius exitus, qui Christo quidem eximiam laudem, hostibus verò ipsius ma-
 gnam infamiam peperit. Mirantur enim acumen diuinum, quo nodum hunc ita secuit, ut et suam
 Romanis auctoritatem incolumentem reliquerit, et nemo cordatus ex populo ipsi indignari possit. Itaq;
 ipse sua frustrati, non habent quod opponant. Ita exeunt quæcumq; aduersus Christum suscipiuntur con-
 silia. Disputat illa Deus, ut ipsi consultiorebus ignominiam & malum conciliant. At simul impudens
 & incurabilis hostium veritatis contumacia hæc elucet. Etsi enim nihil reprehendere possint, paulò
 post tamen Christum coram Pilato accusare audent, quod censum Casari minime dandum esse do-
 cuerit. Quid ergo à calumnijs tutum erit hodie? Vel num mirari opus est, que olim Christianis ob-
 iecta sunt crimina, & que hodie nobis obijciuntur? Nostrum fuerit, curare, ne quid iniustitia nobis
 merito exprobrari possit. Aduersus calumnias verò & nefarios mendaci conatus intrepidè stemus in
 Christo Iesu, qui vt olim mundum & huius principem vicit: ita suorum famam & memoriam sem-
 per asseret & tuebitur. Ipsi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in æternum. Amen.

Exitus disputa-
 tionis Christi
 hostibus igno-
 miniosus.

Luc. 23.

HOMILIA C.

Tunc ueniunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectio-
 nem, interrogaueruntq; eum, dicentes: Magister, Moses scripsit nobis,
 si cuius frater mortuus sit, & reliquerit uxorem, et filios non reliquerit:
 ut accipiat frater eius uxorem eius, & exulet semen fratri suo. At qui
 septem fratres fuerunt, ac primus uxorem duxit, & moriens non reli-
 quit semen. Et secundus accepit eam, ac mortuus est, & nec ipse quidẽ
 reliquit semen: & tertius itidem. Et acceperunt eam septem illi, neque
 reliquerunt semen: ultima omnium mortua est & mulier. In resurrectio-
 ne ergo cum resurrexerint, cuius eorum erit uxor? Nam septem habue-
 runt eam uxorem. Et respondens Iesus, ait eis: Nõne propterea erratis,
 quod nescitis scripturas, neq; potentiam Dei? Cùm enim à mortuis
 resurrexerint, neq; uxores ducunt, neq; nuptum dantur: sed sunt ut an-
 geli, qui in cælis sunt. De mortuis uerò, quod suscitandi sint, nõ legis-
 tis in libro Moysi, quomodo in rubo locutus sit ei Deus, dicens: Ego sum
 Deus Abrahami, Deus Isaac, & Deus Iacobi: Non est Deus mortuo-
 rum, sed Deus uiuentium. Vos ergo multum erratis.

Evangelista postrema Christi Iesu cum hostibus suis certamina diligenter describunt; partim
 quidem, quod in illis elucet impiorum pertinacia incurabilis, qua illi perpetuò veritatem oppu-
 gnant, ac in peius proficiunt: partim verò, quod in illis agitur de articulis, quorum exacta cognitio om-
 nibus nobis perquam necessaria est. Et nuper quidem de magistratus auctoritate disseruit, aduer-
 sus eos, qui Christi & Evangelij prætextu ad carnis licentiam seditionè abutuntur. In presenti verò
 de mortuorum resurrectione disputatur, in qua salutis nostra fundamentum maxima ex parte con-

Argumentum
 & usus præfeti-
 tis loci.